

Základní výzkum ve filosofii

Ve filosofii je třeba tzv. základní výzkum chápat velmi odlišně od toho, jak je chápán ve vědách, zejména přírodních. V žádné z přírodních věd už dnes nemůžete dělat „základní výzkum“ v domácích, „kuchyňských“ podmínkách (pokud mezi přírodní vědy nechcete počítat matematiku), ale potřebujete laboratoře, někdy dokonce mimořádně komplikované a proto i nákladné. A pak také potřebujete vícečlenný tým, protože dnes už se bez spolupráce více nebo méně početného kolektivu nelze obejít. Ve filosofii má kolektivní spolupráce smysl jen v některých případech, týkajících se takřka bez výjimky „sekundárních“ témat (především „historické“ povahy). Když však ve filosofii jde o problémy vskutku „základní“ (dříve se říkalo „metafyzické“, ale tomu slovu dnes různí myslitelé dávají velmi rozmanitý význam, nezřídka pejorativní, takže bez náležitých vysvětlivek se doporučuje se mu raději vyhýbat), pak jde vždycky o určitý osobní pohled, o jistá jedinečná stanoviska a nezřídka velmi specifickou ražbu aspoň některých pojmů – a v první době je jakákoli spolupráce vlastně vyloučena, protože už samo dorozumění s jiným myslitelem bývá v této fázi takřka nemožné (anebo velmi obtížné). Takový myslitel je vlastně na všechno jakoby „sám“ a u druhých myslitelů si podle svého uvážení jen „vypůjčuje“ (někdo by mohl říci, že „krade“, což mu ovšem nikdo znalý věci nemůže mít za zlé – dějiny filosofie na takových „vypůjčkách“ a „krádežích“ spočívají, neboť nikdo nemůže začít filosofovat ani začít pracovat na nějakém fundamentálním problému jen tak na zelené louce). A tak bývá dnes obtížné získat souhlas (a potřebnou volnost rozhodování, spojenou i s financováním, které je ovšem zcela nesrovnatelně méně náročné, neboť se omezuje na základní plat, zabezpečení dostupné literatury a náklady nezbytných cest po vzdálených knihovnách, eventuálně někdy i náklady kontaktů s vybranými kolegy v zahraničí). A pravidlem jsou obrovské nesnáze s přesvědčováním příslušných komisí o smysluplnosti žádostí o grant. A což teprve po publikaci prvních výsledků ! Jde-li opravdu o cosi výrazně nového až snad převratného, bývá to csta téměř naprosto neschůdná. Jak má takový myslitel slibovat, k jakým výsledkům či závěrům asi dojde, když jde o myšlenkový experiment, nešetrně se dotýkající sloupů dosavadního vědomí a myšlení, ba dokonce těmito sloupy otřásající?

(Písek, 110916-1.)